

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2253/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.318/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó meghatalmazott jogi képviselő (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.318/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésére, XX. cikk (1) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó (az alapügy felperese) szabadságvesztés büntetését töltő elítélt 2002. március 25. napján került befogadásra az alperes Szegedi Fegyház és Börtönbe. Az indítványozó 2019. évben kártérítési igényt terjesztett elő az alperesnél arra hivatkozással, hogy az alperes kárt okozott neki, amikor a nyugodt pihenését elvették. Az alperes 2020. február 13-án kelt határozatában az indítványozó kártérítési igényét elutasította. Az indítványozó 2020. március 14. napján előterjesztett keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes azzal, hogy 2002. szeptember 25. és 2020. június 16. közötti időszakban nem biztosította nyugodt éjszakai pihenését, éveken keresztül megsértette az élethez és a testi (lelki) épséghez való jogát, továbbá kérte az alperes marasztalását nem vagyoni kártérítés megfizetésére.
- [4] Az indítványozó arra hivatkozott, hogy fogvatartása kezdete óta nem volt nyugodt éjszakája, mert az alperesi intézetben a 25 W-os lámpák helyett 60-100 W erősségű világító testek fényforrásait kapcsolták fel az éjszakai ellenőrzések során, ezért 22.00 és 06.00 óra közötti időszakban minden fél órában felriadt és mire visszaaludt volna, következett az újabb ellenőrzés, a fényforrás felkapcsolásával. Évek alatt ez idegileg

kikészítette, frusztráltabb lett és ellenségesen viselkedő személyllyé vált. Ezzel az élethez és testi (lelki) egészségéhez való joga sérült. Az indítványozó szerint köztudomású, hogy az éjszakai pihenés, az alvás korlátozása kialvatlanságot, ezzel összefüggésben tartós fáradtságot, pszichés bántalmakat okoz.

- [5] Az alperes az alaki védekezése mellett érdemben is kérte a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a felek között büntetés-végrehajtási jogviszony áll fenn, és az indítványozó nem tett eleget azon kötelezettségének, hogy a kár bekövetkezéséről a büntetés-végrehajtás személyi állományát haladéktalanul tájékoztassa. Az indítványozó az általa meghatározott időszakban egy alkalommal sem jelezte, hogy álmatlanságban szenved, továbbá nem bizonyította azt, hogy nem képes kipihenni magát. Vitatta azt, hogy köztudomású tények lennének az éjszakai pihenés korlátozásának az egészségre kiható következményei. Az alperes hivatkozott arra, hogy az indítványozó egyetlen alkalommal sem jelentkezett orvosi vizsgálatra álmatlansága miatt, nem kért altatót, sem szemtakarót, annak ellenére, hogy azt szükség esetén az alperes biztosítja, valamint az álmatlanság tipikus tünetei sem jelentkeztek az indítványozónál. Az alperes végül utalt rá, hogy az éjszakai ellenőrzéssel jogszabályi kötelezettségeit teljesíti, amelyet a jogszabályi előírásoknak megfelelően folytatott. Az éjszakai ellenőrzés a fogvatartás biztonsága érdekében feltétlenül szükséges, amelyet világítás nélkül nem lehet végrehajtani. Az ellenőrzés során a zárkában a zárkaellenőrző világítást (ún. Hess-lámpa) használják, amely csak néhány másodpercig világít. A fogvatartás biztonsága, az emberi élet védelme, a bűncselekmények megelőzése erősebb érdek egy esetleges 1-2 másodperces fény alkalmazásával járó ellenőrzéssel kiváltott hatással szemben.
- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, majd az indítványozó fellebbezése folytán a Szegedi Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét két alkalommal hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A jelen alkotmányjogi panasz tárgya a megismételt harmadik eljárás során hozott döntés.
- [7] Az újra megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a keresetben az indítványozó tényként adta elő, hogy az alperes ellenőrzési gyakorlata idegileg kikészítette, frusztráltabb, ellenségesebb lett. Ezen tényelődáson túl nem terjesztett elő további tényelődadást arra vonatkozóan, hogy akár testi, akár lelki egészsége az éjszakai ellenőrzés folytán milyen módon és mértékben változott. Az indítványozó ezzel szemben 2002-2019 közötti időszakban egyetlen alkalommal sem terjesztett elő sem panaszt, sem kérelmet, nem hivatkozott arra sem, hogy ezzel kapcsolatos egészségügyi panasszal orvoshoz fordult volna. Mindezek miatt a szakértő kirendelését az elsőfokú bíróság mellőzte. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás alapján nem találta megállapíthatónak azt, hogy az alperes az ellenőrzést a nagy fényerejű zárkavilágítással és nem a speciális világítással végezte volna.

- [8] Az elsőfokú bíróság értékelte azt is, hogy az alperest jogszabály hatalmazza fel az ellenőrzési kötelezettség ellátására, és a bizonyítékokból megállapíthatóan az éjszakai ellenőrzések a szükséges mértékben, a legkisebb zavarással történtek, ezért a jogellenesség az alperes részéről nem állapítható meg.
- [9] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A Szegedi Ítéltábla megállapította, hogy az indítványozó fellebbezése alapvetően az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárásának teljességét, a bizonyítékok mérlegelését és a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetéseket vitatta. Az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységével az ítéltábla egyetértett. Az indítványozó tényállítása, miszerint 2019 májusában kerültek a Hess-égők felszerelésre, megdőlt, továbbá azzal az indítványozói állítással szemben, hogy a Hess-égők felszerelését megelőzően csak a zárkavilágítással volt csak megvalósítható az ellenőrzés, a bíróság elfogadta az alperes nyilatkozatát és az azt alátámasztó tanúvallomásokat. Az ítéltábla mindezek alapján egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításával, amely szerint nem bizonyított az az indítványozói állítás, hogy az alperes az éjszakai ellenőrzést a 60-100 W erősségű izzó használatával a pihenést zavaró módon végezte.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésére hivatkozva kiegészített indítványában kérte az eljáró bíróságok ítéleteinek a megsemmisítését. Álláspontja szerint csak az okszerű bizonyítékmérlegelés felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak, és az indítványozó szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelték. Kiemelte, hogy különösen sérelmesnek tartja azt a helyzetet, hogy évtizedek óta minden éjszaka rendszeresen lámpa felkapcsolásával ellenőrzik őt, zavarják pihenését és korlátozzák alvását. E probléma nem nyert jogorvoslatot, és álláspontja szerint értékelés nélkül maradt az a körülmény is, hogy a technika fejlődésével léteznek olyan ellenőrzési módszerek is, amelyek nem járnak zavaró behatásokkal. Az indítványozó szerint nem történt meg a bíróságok részéről annak vizsgálata sem, hogy a büntetés-végrehajtási intézet tevékenységével a jogkorlátozás megfelelt-e a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 9. § (2) bekezdésben foglalt arányosság követelményének.
- [12] A büntetés-végrehajtási intézetben alkalmazott ellenőrzési módszer az indítványozó szerint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerinti egészséghez való jogát is sérti, mert nem hagyták elaludni és emiatt nem tudta magát kipihenni. Ezt a körülményt nem vette figyelembe az eljáró bíróság, pedig az indítványozó szerint közismert.
- [13] Utalt arra, hogy az alvás megvonása számos országban kínzási módszerként is ismert. Az indítványozó szerint azzal, hogy olyan ellenőrzési módszert alkalmaztak a büntetés-végrehajtási intézetben, amelyről számos alkalommal felbőgött, a

büntetésvégrehajtási intézet indirekten az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése szerinti kínzás tilalmába ütköző magatartást tanúsított.

- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [15] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítélet az indítványozó jogi képviselője 2024. március 8-án vette át, alkotmányjogi panaszát az indítványozó 2024. május 7-én terjesztette elő. Az alkotmányjogi panasz tehát a Kúria támadott végzése tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdés szerinti 60 napos határidőn belül került benyújtásra.
- [16] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az indítvány tartalmazza *a)* a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; *b)* az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, III. cikk (1) bekezdése, valamint a XX. cikk (1) bekezdése kapcsán]; *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.318/2023/4. számú ítélete); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, III. cikk (1) bekezdése, valamint a XX. cikk (1) bekezdése]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megsértettként megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a támadott bírósági döntéssel csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése hozható kapcsolatba. Az indítványozó kiegészített alkotmányjogi panasz indokolásában is végső soron a bírósági eljárás során a bizonyítékok értékelésével kapcsolatban adott elő indokolást. Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését és az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését is megemlíti ugyan, mint a szintén támadott bírósági jogértelmezés számára hátrányos következményeit, de az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető konkrét indokolást ezen két alapjog sérelméről illetően nem adott elő. [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [18] 4. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítványozó teljesítette-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, így különösen az Abtv. 26–

27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29-31. § szerinti feltételeket.

- [19] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárásban felperes volt. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozással a bírósági eljárást lezáró, további rendes jogorvoslattal nem támadható bírói döntéssel szemben élt alkotmányjogi panasszal, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban az alábbiakat állapította meg. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljárás sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelték. A támadott bírósági ítélet megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság részletesen számot adott arról, hogy a bizonyítékok mérlegelésénél mely szempontokat vette figyelembe, az egyes bizonyítékoknak mely okok miatt tulajdonított bizonyító erőt és mely bizonyítást utasította el. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységével, sem okszerűtlennek, sem iratellenesnek nem találta azt. A másodfokú bíróság részletesen támasztotta alá azt, hogy a felperes tényállítása megdőlt a zárkavilágítás vitatott módjával kapcsolatban. Az indítványozó alkotmányjogi panasz indítványában valójában a bizonyítékok bíróság általi mérlegelését és annak eredményét vitatta.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. A bírósági döntések, és az alkalmazott jogszabályi rendelkezések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22], 3251/2024. (VII. 5.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mivel az indítvány felülmérlegelésre irányult, ezért nem álltak fenn az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételek.

[23] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (2) bekezdés, az Abtv. 29. § és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró